

Nijs oet Toen

De trotse rode beuk in Domies Toen

Door Jan Jaap

Het klapstuk van Domies Toen is de slinger tuin met zijn hoogteverschillen, kronkelende paden, niervormige vijver en vele stinzenplanten. En vooral ook met zijn drie monumentale bomen. Van deze drie is de rode beuk onmiskenbaar de blikvanger.

Status

De wetenschappelijke naam van de rode beuk is *Fagus sylvatica* cv. 'Atropunicea'. De rode beuk was in de tijd van aanplant iets bijzonders. Op het Hogeland was het een ongeschreven wet dat wie ten minste 50 bunder land had een of meerdere rode beuken voor zijn boerderij mocht zetten om zo zijn aanzienlijke status te tonen. Onze dominee was dus van goede komaf.

Niet inheems

Boomverzorgers hebben bepaald dat onze beuk rond 1850 geplant moet zijn, dat houdt in dat de boom zo'n 170 jaar is. Rode beuken worden tussen de 150 en 300 jaar oud dus hij is aardig op weg.

De beuk is niet inheems langs de kust. Je kunt dat aan ons exemplaar wel zien. De stam loopt naar boven niet mooi door en je ziet dat de kroon aan de top wat gedrongen is. Al met al staat ie er toch maar 170 jaar.

Gevoelig en giftig

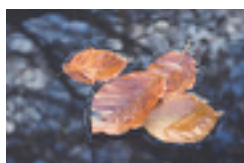
De rode beuk wortelt oppervlakkig en een deel van de wortels ligt op de grond, wat je in Domies Toen goed kunt zien. Hierdoor waaien ze nogal eens om. De stam van een beuk is erg dun en gevoelig voor zonnebrand. De schaduwwerking van de zijtakken op de stam beschermt hem

hiertegen. De doorsnede van de kroon is bijna 25 meter. De stam heeft een omtrek van 4,60 meter. De bobbels die voor de grilligheid zorgen zijn overgroeide takwonden. De beuk komt vrij laat in blad. Het jonge blad is mooi helder bruin van kleur, later in het jaar wordt de kleur donkerder. De vruchten zijn de bekende beukenootjes. Bij een goed beukennotenjaar komen er karrevrachten van de boom af. Beukenootjes zijn eetbaar, maar eet er niet te veel van want dan zijn ze giftig. Bij onze Kinderontdekkingstocht is een van de opdrachten

om een periscoop op de stam van de boom te houden. Je kunt dan de sapstroom horen.

Boom van het jaar

Zijn gedrongen uiterlijk waaraan je kunt zien dat hij altijd tegen de elementen heeft gevochten in combinatie met zijn majestueuze gestalte maken haar tot een gerechtvaardigde kandidaat voor boom van het jaar. We hopen nog lang van onze beuk te kunnen genieten. Wie Domies Toen kent, kent de bruine beuk en zoals mijn volleybalmaatje Bauke mij vertelde: "onze trouwfoto's zijn vóór de beuk genomen".

Bericht van het bestuur

Coronatijd in Domies Toen, van rood naar groen!

We hadden deze winter grootse plannen, een ambitieus programma, maar toen kwam Corona..... Alle seinen gingen op rood! Maar langzamerhand gaan ze groen kleuren, net als de tuin.

Sinds 9 mei kan er in het weekend met mooi weer thee/koffie/ijsstee en verse appeltaart bij de theeschenkerij opgehaald worden. De ene ingang in, de andere uit, nu nog niet op het terras, maar nuttigen in de tuin kan. Houd wel voldoende afstand. Het eerste weekend zagen we veel blije gezichten. De bedoeling is dat we dit met mooi weer voortzetten en hopelijk uit kunnen breiden.

Ook willen we na 1 juni, als het dan mag, met mooi weer op zondagmiddag muziekoptredens in de tuin verzorgen. Een extra reden de tuin, die er prachtig bij ligt, te bezoeken.

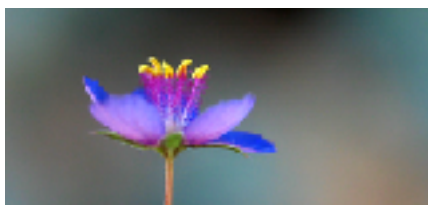
Ook zin om een keer muziek te maken in de tuin? Neem dan contact met ons op. Geen betaling maar wel indien nodig reiskostenvergoeding, natuurlijk natje en droogje en..... veel plezier!

Zin? Stuur een mailtje naar info@domiestoen.nl of bel met (06) 46 31 70 67.

Zo gaan we er met elkaar toch nog een mooi jaar van maken!

De kerk is ook open voor bezoek.

Zodra het kan willen we ook weer met rondwandelingen starten. Kijk op [de website](#), en volg ons op facebook en twitter om te zien wat er te doen is.

Van onze tuin vrijwilliger door Margreet

Planten van herinnering - Guichelheil

'Planten van herinnering' is het jaarthema 2020 van de Botanische Tuinen in Nederland. Wij, vrijwilligers van Domies Toen, raken er tijdens ons tuinwerk regelmatig over in gesprek: over onze herinneringen aan klaprozen in het veld, over de vlier bij oma die naar kattenpis stonk, het immense korenveld waarboven een leeuwerik klonk en waardoor je je een beetje vreemd ging voelen.

Zelf moest ik aan rode guichelheil denken (*Anagallis arvensis* s. *arvensis*). Als kind woonde ik aan de rand van de stad in een 'nieuwbouwwijk in aanbouw. In het braakland tussen de stad en ons huis was een zandbak gemaakt en precies aan de rand daarvan groeide guichelheil. Nadien was het plantje me jarenlang nauwelijks meer opgevallen. Tot we in het wijde Groninger land een nieuwe moestuin ontgonnen, waarin spontaan guichelheil ontkiemde. Toen die begon te bloeien werd ik meteen naar die zandbak gekatapulteerd. Of preciezer: naar de lange weg langs dat lege veld waarover wij iedere dag naar school moesten lopen. Vooral de weg terug naar huis leek eeuwig lang te duren. Als ik honger kreeg at ik van de zaaddoosjes van het herderstasje dat daar ook volop bloeide.

Het vreemde is: in een andere, meer besloten tuin had mijn lief een paar jaar eerder ook wat guichelheil gezaaid. De wilde rode, maar ook een blauwe ondersoort (*Anagallis arvensis* s.

foemina). Het zei me niet zoveel toen. De blauwe vond ik zelfs mooier.

Maar nu, onder de immense Groninger hemel, in de volle zon, maakte ik een bijna Proustiaanse reis door de tijd. Blijkbaar was het niet alleen het plantje zelf, maar ook het spontane ontkiemen als wild plantje in zijn typische habitat dat mijn herinnering deed ontwaken.

Guichelheil is een eenjarig akkeronkruid dat met de akkerbouw vanuit het Mediterrane gebied is meegelift naar onze streken. Met zijn kleine oranjerode bloemetjes, fleurt het braaklanden, akkerranden en rijke kale plekken in bermen op. Ook in Domies Toen bloeit rode guichelheil, bijvoorbeeld in de rozenperken, waar we - zoals overal - selectief wieden en hier onder andere de guichelheil laten staan.

Het plantje gold als geneeskruid tegen melancholie en hondsdotheid, tegen wanen dus. Guichelheil betekent dan ook genezer van wanen.

Stoeplantjes

De Hortus van Leiden heeft een expositie gemaakt die eigenlijk ook gewoon zichtbaar is bij u thuis. Het is een expositie over 'stoeplantjes', plantjes die het heel erg goed doen op de plaatsen waar het minst gelopen wordt op de stoep. Tredplanten worden ze ook wel genoemd.

Momenteel zijn de paardenbloem en het herderstasje goed zichtbaar, maar ook muurpeper, koolzaden en madeliefjes voelen zich er prima en komen zo tot volle bloei.

Ik ben altijd erg gecharmeerd van de hertshoornweegbree. Dit is een weegbreesoort die graag in zilte grond staat. Het zout is veelal afkomstig van het strooien met zout in de winter.

Soms zie je ook hoopjes zand tussen de tegels naar boven komen. Het zand en het gaatje verwijzen naar zandbijtjes. Wilde zandbijtjes leggen hun eitjes in het droge zand. Na 14 dagen komen de bijtjes uit de grond en gaan ze op zoek naar nectar in de omgeving. Altijd mooi te zien hoe een zandbijtje zich uit het losse zand graaft.

Wilt u een #stoeplantje delen met anderen? Zet er met stoeperkrijt eens een cirkel omheen en stuur ons een foto. (JWZ)

Ook vrijwilliger worden in Domies Toen?

We zoeken mensen die aan de slag willen in de tuin. Maar er is meer werk mogelijk rond Domies Toen. We zijn ook op zoek naar mensen die willen ondersteunen bij activiteiten, naar mensen voor de p.r., en naar mensen die bezig willen met educatie.

Stuur een mailtje naar info@domiestoen.nl. We nemen dan contact met je op. Het is handig om aan te geven waar je interesse naar uitgaat.

Hertshoornweegbree - Plantago coronopus

Voor wie het prachtige optreden van JanJaap, onze tuinbeheerder, vorig jaar op Binnenstebuiten gemist heeft, een herkansing via onze [website](#). Een aanrader!

Plant van het seizoen - lathyrus

Vorig jaar iets gekk gedaan (een van de vele gekke dingen). We kregen pas laat in het jaar Lathyruszaad maar hebben dit toch maar gezaaid. Pas in juli werden de jonge plantjes geplant. Een deel bloeide direct het eerste jaar maar een ander deel groeide zonder een bloem te geven.

Nu is de definitie voor een eenjarige dat hij zijn cyclus in één jaar voltooit. Met dit in ons achterhoofd hebben we de planten laten staan. Een deel is door de schrale winterwind verdroogd maar een ander deel bleef groeien. Tot onze vreugde verschenen in april de eerste bloemen. De planten zijn wat gefatsoeneerd en opnieuw opgebonden en ze staan prachtig te bloeien. Lathyrus odorata 'Queen Alexandra' is puur rood en is momenteel zeker de koningin van de bloeiende planten. Als het meezit bloeit ze tot juli. (JJ)

Flierefluiten

Mei, de maand van het fluitenkruid. Haar naam impliceert dat je op de plant zou kunnen fluiten. Dat kan inderdaad, de holle stengels zijn geschikt om op te fluiten. Maar veel geschikter is de vlier, fleer, hier komt het woord flierefluiten van.

Van de jonge takken kan met een scherp mes een fluitje gesneden worden om te 'flierefluiten', om even helemaal niks te doen. Een 'flierefluiten' is volgens de dikke van Dale iemand die zorgeloos door het leven gaat, iemand die net een fluitje heeft gesneden en hier een deuntje op speelt, althans als dit lukt, en even alle zorgen kwijt is. Juist in deze coronatijd zijn er veel mensen die zorgen hebben. Flierefluiten is er niet bij. Bedrijven gaan failliet of hebben het erg zwaar. De natuur heeft nergens last van, gaat gewoon voort. Ook Domies Toen ziet er geweldig uit.

Hoe mooi zou het zijn om even te kunnen flierefluiten, om even zorgeloos te zijn. En te genieten van de natuur. Even wandelen en wegdromen naar een tijd na corona. Om zorgeloos te kunnen flierefluiten.

Wat we eigenlijk willen zeggen is dat de natuur zorgeloosheid kan onderstrepen. Even helemaal niets, er gewoon zijn. Domies Toen is hier bij uitstek geschikt voor. (JWZ)

Word vriend van Domies Toen!

We gaan voor (minstens) 500 vrienden!

Om de tuin in stand te houden, is alle steun hard nodig. Vorig jaar hebben we heel hard actie gevoerd om vrienden te werven. Dat resulteerde in zo'n 150 nieuwe vrienden. Nu vragen we al onze vrienden of zij in hun omgeving, familie of vriendenkring wellicht nog nieuwe vrienden voor ons kunnen werven. Het zou prachtig zijn als iedere vriend van ons één nieuwe vriend kan werven.

Vriend worden kan al vanaf 20 euro per jaar. U krijgt dan gratis toegang tot de tuin en enkele malen per jaar een nieuwsbrief. Dus word ook vriend van Domies Toen en help mee met het instandhouden van deze bijzondere tuin!

Machtiging

U kunt een machtigingsformulier downloaden om Domies Toen te machtigen uw donatie jaarlijks per automatische incasso van uw rekening af te schrijven.

ANBI

Stichting Domies Toen is een geregistreerde 'algemeen nut beogende instelling' (ANBI). De relevante gegevens vindt u op de ANBI-pagina.

Aftrekbaarheid voor inkomstenbelasting

Uw gift (donatie) mag voor de aftrekbaarheid in uw aangifte Inkomstenbelasting worden verhoogd met 25%. Uw gift van 50 euro telt voor de aftrekbaarheid als een gift van 62,50 euro. Wel is sprake van een drempel en een plafond. Eén en ander is vastgelegd in de Geefwet.

Periodieke schenking

Nog gunstiger, ook voor u, is wellicht een periodieke schenking om Domies Toen te ondersteunen. U moet dit dan wel vastleggen in een overeenkomst. Het voordeel hiervan is dat u het gehele bedrag van uw donatie, vermenigvuldigd met een factor 1,25, mag opvoeren voor belastingaftrek. Hierbij geldt geen drempel (minimaal bedrag aan schenkingen) en ook geen plafond (maximaal bedrag aan schenkingen). Bij gewone giften geldt die drempel en plafond wel.

Daarvoor kunt u formulieren downloaden. Deze formulieren kunt u per post opsturen naar Domies Toen. U ontvangt een ondertekend exemplaar retour voor uw administratie.

Domies Toen in uw testament

Door Domies Toen te begunstigen in uw testament, beschermt u de tuin voor de toekomst.